

До:

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

Във връзка с:

РЕШЕНИЕ № 537/14.09.2022 Г. НА ВАДВС

**ЗАПОВЕД № А-78/14.09.2022 Г. НА
ГЛАВНИЯ СЕКРЕТАР НА ВАДВС**

**ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТ ЗА
НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА НАРЕДБА № 1 ОТ 9 ЮЛИ 2004 Г. ЗА
МИНИМАЛНИТЕ РАЗМЕРИ НА
АДВОКАТСКИТЕ ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯ**

СТАНОВИЩЕ

ОТ

адв. Николай Радославов Даскалов

вписан в регистъра на **Адвокатска колегия - гр. Габрово**, личен
№ **1100016853**, съдебен адрес: **гр. Габрово, бул. "Стефан
Караджа" № 19, ет. 2, ап. 8**, телефон: **+359 885 020 470**, ел.
поща: **daskalov@advokatdaskalov.com**

Уважаеми дами и господа при ВАДВС,

В законоустановения срок и на основание чл. 26, ал. 4 ЗНА представям настоящото становище по публикувания на интернет-страницата на ВАДВС Проект за Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 9 юли 2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения (Наредба №1). Становището ми е, както следва:

1. Не споделям идеята за предлаганите съществени увеличения на минималните размери на адвокатските възнаграждения, доколкото те:

- ще ограничат достъпа до адвокатски услуги на значителна част от обществото;

- ще доведат до увеличение в нарушенията на Наредба № 1, които от своя страна ще са предпоставка за повече дисциплинарни производства и наказания над действащи адвокати;

- ще поставят в неравностойно положение адвокатите извън трите най-големи колегии в страната;

- ще поставят в неравностойно положение новопостъпващите в професията адвокати;

- ще създадат предпоставки за още по-мощно разпространение на правните услуги, предоставяни от лица без адвокатска правоспособност.

2. Отчитам, че настоящата икономическа обстановка, по-конкретно същественото поскъпване на стоките и услугите и несигурността на пазара, действително са основание да се търси по-високо заплащане на адвокатските услуги. Въпреки това, Наредба № 1 регламентира минималните размери на адвокатските възнаграждения, без да се ограничава изискването и договарянето на по-високи. Съществените - в някои случаи неколкостранни - увеличения на минималните размери на възнагражденията преди всичко ще увеличат броя на лицата, които няма да могат да си позволят адвокатски услуги по финансови причини. Два от възможните варианти при това развитие са:

- адвокатите да не се съобразяват със стойностите, регламентирани в Наредба № 1, като предлагат или се съгласяват с по-ниски възнаграждения;

- лицата, нуждаещи се от адвокатски услуги, да потърсят разрешение на правните си въпроси в консултации с юристи от други професии, неквалифицирани консултанти или несигурни източници от интернет.

Първият вариант би поставил съответния адвокат в ситуация (1) умишлено да нарушава действаща правна норма и (2) да се излага на риск от дисциплинарна санкция. Въпреки това, перспективата да загуби клиент (в някои случаи в полза на друг адвокат, който би възприел по-ниско възнаграждение) и да загуби хонорар, предвид икономическата обстановка в страната, в повечето случаи ще бъде решаваща.

Вторият вариант би поставил съответния ползвател на адвокатски услуги в крайно нежеланата, потенциално опасна ситуация да ръководи постъпките си от некомпетентни и вероятно неточни съвети от лица, които - за разлика от адвокатите - не носят отговорност за последиците от тези съвети.

3. Приемам за безспорно обстоятелството, че клиентите на адвокатите са непропорционално разпределени върху територията на страната що се отнася до финансовите им възможности. В общия случай, клиентите в столичния град, в гр. Пловдив и в гр. Варна разполагат с по-голям финансов ресурс и с по-големи възможности да обезпечат такъв. В случай на съществени увеличения в минималните възнаграждения, адвокатите, практикуващи извън посочените градове, ще са поставени в неравностойно положение, доколкото много по-голяма част от техните клиенти ще са в невъзможност да заплатят дори и минималните възнаграждения.

4. Една от основните функции на Наредба № 1 от момента на нейното приемане е да подпомага и ориентира младите адвокати в процеса на договаряне с клиентите. В общия случай именно новопостъпващите в професията колеги имат нужда (1) да оправдаят пред клиентите си претендираните възнаграждения и (2) да определят правилно хонорара си, съобразявайки се с конкретните критерии и стойности съгласно Наредба № 1. В случай на съществени увеличения в минималните възнаграждения съществува риск тези адвокати да са практически неконкурентни на по-опитните си колеги, за които така увеличените размери биха се явявали достатъчни.

5. Правейки адвокатските услуги по-малко достъпни, както ефект безспорно ще имат съществените увеличения в минималните възнаграждения, адвокатурата рискува да задълбочи процеса на предоставяне на адвокатски услуги от лица без адвокатска правоспособност. Този процес към момента е особено развит, доколкото ползването на интернет позволява в много пъти по-свободен и широкообхватен достъп до информация, включително правна.

Същевременно възможностите за прекъсване или санкциониране на подобна дейност, особено на провежданата чрез интернет, са ограничени. Финансовата достъпност на адвокатските услуги е естествен и ефикасен механизъм гражданите и организациите да предпочетат да работят с адвокат, вместо да се доверяват на неправооспособни лица или на случайни публикации в интернет, изготвени във от контекста на собствения им казус.

6. Предложеният в § 1, ал. 1 разширен обхват на разпоредбата на чл. 2, ал. 5 от Наредба № 1 носи потенциално противоречие с практиката на ВКС относно тълкуването и прилагането на чл. 72 ГПК, а в този смисъл и противоречие с принципите на действащото процесуално право. Цитираната разпоредба на ГПК касае дължимостта на държавни такси в хипотезата на съединяване на искове, но от нейното съдържание ВКС извежда аргументи във връзка с прилагането на чл. 2, ал. 5 от Наредба № 1 в смисъл, че адвокатско възнаграждение при съединяване на исковете се дължи за всеки от исковете поотделно, но само когато се касае за кумулативно обективно съединяване. В този смисъл например Определение № 146/04.04.2022 г. по ч. т. д. № 358/2022 г. на ВКС, II ТО; Определение № 145/05.05.2020 г. по ч. гр. д. № 4642/2019 г. на ВКС, IV ГО; Определение № 137/09.04.2020 г. по ч. гр. д. № 570/2020 г. на ВКС, III ГО.

7. Не поддържам предложението в § 1, ал. 2 за създаване на нова ал. 7 в текста на чл. 2 от Наредба № 1, съгласно която при частични искове възнаграждението следва да се определя върху пълния размер на претенцията. Това предложение преди всичко създава предпоставки страните по граждански съдопроизводства да бъдат изкуствено натоварвани със значителни разноси, свързани с така изчислените адвокатски възнаграждения. Формулиран по този начин, текстът на изменението предполага адвокатско възнаграждение да се заплаща при всеки отделен частичен иск, но в размер, съобразен с пълния размер на претенцията. Това означава, че ищецът в подобно производство - при евентуално произнасяне по частичния иск в негова полза - ще има възможност да заведе неопределен брой бъдещи искове на същото основание за част от остатъка от общия размер, като за всяко от отделните съдопроизводства от насрещната страна ще се дължат разноси за адвокат в значително по-голям размер. Това от своя страна означава, че с подобна промяна се създава нормативна предпоставка за злоупотреби с право, които невинаги ще бъдат констатирани и съответно недопуснати от съда.

Дори и формулировката на текста да се тълкува в смисъл, че възнаграждението съобразно целия размер на иска се дължи на адвоката еднократно (при първия заведен частичен иск), би възникнал въпросът как би бил заплатен друг адвокат, към който клиентът впоследствие се е обърнал за завеждане на дело за остатъка от иска.

Същевременно ищецът в гражданския процес може по различни аргументи да избере да предяви частично претенцията си. Когато тези аргументи не изхождат от размера на адвокатското възнаграждение, този размер не следва да е определящ в контекста на останалите мотиви искът да бъде предявен частично.

8. Не поддържам предложението в § 1, ал. 2 за създаване на нова ал. 8 в текста на чл. 2 от Наредба № 1. Смятам, че същата е излишна с оглед наличните законови разпоредби в тази връзка, например чл. 39, ал. 2 и чл. 37 ЗА, както и чл. 78, ал. 1 и ал. 3 ГПК.

9. Не поддържам предложението в § 1, ал. 2 за създаване на нова ал. 9 в текста на чл. 2 от Наредба № 1. Смятам, че същата съдържа прекалено абстрактната

формулировка "особена фактическа и правна сложност", чието субективно тълкуване и прилагане неминуемо ще породят спорове както между клиенти и адвокати, така и между адвокати и адвокати. Пример в тази връзка е разпоредбата на чл. 47, ал. 6, изр. 2 ГПК, която ноторно, често неоснователно и неаргументирано, се прилага от съдилищата при редуциране възнагражденията на особените представители по граждански съдопроизводства при предварителна преценка относно фактическата и правна сложност на делото.

Действителната фактическа и правна сложност на съответния казус невинаги е определяема в момента на договаряне на адвокатското възнаграждение. Същевременно действащата нормативна уредба, включително чл. 36, ал. 2, изр. 2 ЗА, позволява адвокатът да изиска по-високо (включително двойно спрямо посоченото в Наредба № 1) възнаграждение за труда си, т.е. тази уредба няма нужда от изменение и допълване в цитирания контекст.

10. Не поддържам предложението в § 3 за допълване на ал. 5 от Наредба № 1. Считам, че предвиденото допълнение обезсмисля всички предложени увеличения на минималните възнаграждения, предоставяйки на адвокатите възможност да договорят по-ниски такива с практически неограничен кръг от лица, които попадат в категориите по чл. 5, т. 1 и т. 3, пр. 1 и пр. 2 от Наредба № 1.

Действащата към момента нормативна уредба (чл. 38, ал. 1 ЗА и чл. 5 от Наредба № 1) ясно и правилно разграничава възможностите адвокатските услуги или да са безплатни, или да са съобразени с определените минимални размери, без да се дава междинен вариант. Налице е и възможността по чл. 38, ал. 2 за заплащане на възнаграждение на адвоката при съответно осъждане на насрещната страна, като това възнаграждение се съобразява с разпоредбите на Наредба № 1.

11. Предвид изложените аргументи принципно споделям част от позициите, изложени в Становище с вх. № 2136/05.10.2022 г. по описа на ВАДвС на адв. Николай Лалев при Софийска адвокатска колегия, включително че:

- увеличенията в Наредба № 1 създават възможности за кредитни и небанкови институции¹ посредством адвокати да вредят на потребителите²;

- възможно е голяма част от членовете на обществото да бъде лишена или силно ограничена от адвокатска защита и съдействие;

- увеличенията в Наредба № 1 създават възможности за развитие на нелоялна конкуренция в адвокатската дейност;

- следва да бъдат създадени условия, при които всеки да може да се обърне към адвокат, отколкото да търси неясна по качество правна помощ;

- предложението за изменение на чл. 5 от Наредба № 1 противоречи на разпоредба на нормативен акт от по-висока степен, по-конкретно на чл. 36, ал. 2 ЗА;

¹ И на немалко други субекти, включително физически лица и юридически лица с нестопанска цел.

² Приемам, че в цитираното становище думата "потребител" е ползвана в смисъл на лицата, ползващи правни услуги, т.е. извън по-тесния смисъл на термина съгласно Закона за защита на потребителите.

- приемането в този вид на проекта създава предпоставки за възникване на нелоялна конкуренция, което ще принуди адвокатите, за да продължат да служат на обществото и за да бъдат достъпни предлаганите от тях услуги, предвид редица социално-икономически процеси, да договарят възнаграждения под определените минимума.

12. Поддържам предложението в § 4, ал. 2 за създаване на нова ал. 6 в чл. 6 от Наредба № 1. Въпросът със заплащането на адвокатските услуги, предоставяни на чужд език, до момента неправилно отсъстваше от текста на наредбата. Актуалната обществена обстановка изисква този въпрос да бъде адресиран, доколкото владееенето на чужд език на съответното ниво изисква значителни по обем допълнителни знания, съответно влагането на значителен допълнителен ресурс от съответния адвокат.

С уважение: подписан електронно

адв. Николай Даскалов

Адвокатска колегия - Габрово